

Araştırma Makalesi

Türkiye’de Evde Eğitim Hizmetlerinin Ebeveyn Görüşlerine Göre İncelenmesi

Examining Home Education Services in Turkey in Terms of the Parents’ Perspectives

Research Article

Hakan Sarı¹ Abdülbaki Karaca² Ahsen Ela Kızılkaya*³

Karamanoğlu Mehmetbey
Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi

Haziran, 2020
Cilt 2, Sayı 1
Sayfalar: 87-99
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Sorumlu Yazar

Makale Bilgileri

Geliş : 31.05.2019
Kabul : 26.05.2020

Özet

Türkiye’de evde eğitim hizmetleri evde eğitim hizmeti vermek üzere seçilen öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir (Özel Eğitim Hizmetler Yönetmeliği, 2012). Ancak ülkemizde evde eğitim hizmetlerinde ebeveyn görüşlerinin alınmasıyla ilgili sınırlı araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada Türkiye’de evde eğitim hizmetlerinin ebeveyn görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmaya 2017-2018 eğitim öğretim yılında çocuğu evde eğitim hizmeti alan 20 ebeveyn katılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemiyle desenlenmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerin evde eğitim hizmetlerinden memnun oldukları ve bu uygulamanın çocukları için çok faydalı ve önemli olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte evde eğitim hizmeti vermeyi kabul eden branş öğretmenlerinin sayısının az olması nedeniyle bazı derslere branş öğretmenlerin katılmadıkları görülmektedir. Ayrıca ebeveynler evde eğitim hizmetine katılan öğrencilerin sosyal gelişimlerinin desteklenmesi gerektiği görüşüne sahiptirler.

Anahtar kelimeler: Evde eğitim, özel gereksinimli öğrenci, özel eğitim, ebeveyn, yarı yapılandırılmış görüşme

Abstract

Home education services in Turkey are provided by the teachers selected to provide education services at home (The Special Education Services Legislation, 2012). However, it is noticed that there is limited research on parents’ perspectives about home education services in Turkey. Therefore, in this study it is aimed to explore home education services in Turkey from the parents’ perspectives. Twenty parents, whose children receive home education services, were included in the study. The research was designed with qualitative research method. The data were collected by the semi-structured interview form and were analyzed with using content analysis technique. It was found out that parents were satisfied with home education services and thought that this practice was very useful and important for their children. However, it is observed that branch teachers do not participate in some courses due to their insufficient numbers, who accept to provide home education services. In addition, parents reported that social development of the students who receive home education services should be supported with organizing some different special and recreational activities.

Keywords: Home education, students with special needs, special education, parents, semi-structured interview

International Journal of
Karamanoğlu Mehmetbey
Educational Research

June, 2020
Volume 2, No 1
Pages: 87-99
<http://dergipark.gov.tr/ukmead>

* Corresponding author

Article Info:

Received : 31.05.2019
Accepted : 26.05.2020

¹ Necmettin Erbakan University, Education Faculty, hsari@gmail.com

² Necmettin Erbakan University, Education Faculty, akaracaegitim@gmail.com

³ Karamanoğlu Mehmetbey University, Education Faculty, absenkizilkaya@gmail.com

GİRİŞ

Evde eğitim, farklı yaşta ki çocukların resmi okul ortamında eğitime katılmadığı için evde eğitim hizmetleri aldığı bir uygulamadır. Evde eğitim uygulamalarında öğrenme ve öğretme etkinlikleri öğrencilerin gelişimlerine uygun olarak planlı etkinlikler şeklinde sürdürülmektedir. Etkinliklerin yapıldığı yer öncelikle evlerdir. Öğretmenler ise evde eğitimle ilgili eğitim almış ve gönüllü olarak eğitim vermede görevlendirilen öğretmenlerdir. Ayrıca, evde eğitim, öğrencilere evde eğitim verilmesi yanında ebeveynlerin eğitim etkinliklerine yüksek katılımını gerektiren uygulamalar olarak düşünölmektedir (Taşdan ve Demir, 2010). Dolayısıyla evde eğitim, ebeveynlerin mevcut ihtiyaçlarını kendi yaşam ortamlarında anlayabilmek, etkinlik ve planlama sürecine ebeveynleri dâhil edebilmek, özel gereksinimli bireyin ihtiyaçlarını doğal yaşam ortamında karşılamak için oluşturulan ortamlardır (Birkan, 2002).

Ebeveynlerin evde eğitim almak istemelerinin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları çocuklarını karakter ve ahlaki yönden istedikleri şekilde yetiştirmek istemeleri (Bauman, 2001) ve özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarının özel yeteneklerine, gereksinim ve ihtiyaçlarına göre evde daha uygun eğitim verebileceklerini düşünmeleridir (Basham, Merrifield ve Hepburn, 2007). Ebeveynler çocuklarının okullarda olduklarından daha fazla akademik başarı sağlamasını istemesi, öğrenciler için farklı pedagojik yaklaşımlar kullanılması, aile ilişkilerinin güçlendirilmek istenmesi, yetişkinler rehberliğinde sosyal etkileşimler sağlanmasının istenmesi gibi nedenlerden dolayı da evde eğitim tercih edilebilmektedir (Ray, 2015). Ayrıca evde eğitimi almak isteyen ebeveynlerden bazıları eğitimin yetersiz olması, okul içi ve dışındaki güvenlik koşullarının ebeveynlerde endişe uyandırması, çocuklarının çeşitli sağlık problemlerinin olması gibi nedenlerden dolayı evde eğitim almayı tercih etmektedir (Brainerd, Sobanski ve Winegardner, 2002).

Türkiye’de bireyin evde eğitim uygulamalarından yararlanabilmesi için en az altı ay süreyle evden çıkmasının mümkün olmayacağını belirten sağlık kurulu raporunun bulunması gerekmektedir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2012). Sağlık kurulu raporuyla Rehberlik Araştırma Merkezlerine (RAM) başvurulmaktadır. Bireyin eğitsel tanılması yapıldıktan sonra tanılama ve değerlendirme sonucuna göre yöneltme raporları hazırlanmaktadır. Ancak ev ortamının evde eğitime uygun olup olmadığı da yasal düzenlemelere göre değerlendirilmesi gerekir. Ayrıca evde eğitim hizmetlerinden yararlanacak bireylerle ilgili yerleştirme kararının alınması bu kararın Rehberlik Araştırma Merkezlerine, okula ve ebeveynlere bildirilmesi gerekir. En sonunda, birey okula yerleştirilir ve eğitimi planlanarak (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı da hazırlanarak) bireyin en uygun ortamlarda eğitim hizmetlerini almaya başlar (MEB, 2006).

Yurt dışında evde eğitim, uygulamada ve felsefede çeşitlilik arz etmekle birlikte ‘evde eğitim’ kavramı çeşitlilik gösteren ve değiştirilebilir bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer ölkelerde de evde eğitim hizmeti alan çocuklar için farklı eğitim ve öğretim uyarlamaları yapılabilmektedir (Dumas, Gates and Schwarzer, 2010; Neuman ve Guterman, 2017). Evde eğitim alan öğrencilerin ne kadar olduğuy la ilgili net bir sayıya ulaşılması güç olmasına rağmen diğer ölkelerde evde eğitim hizmetlerinden yararlanan ailelerin sayısının gün geçtikçe ve hızla arttığı bilinmektedir. Yapılan bir araştırmada İngiltere de evde eğitim hizmeti alan çocukların sayısı yaklaşık olarak 80.000 bulunmuşken Kanada da 50.000 Avustralya da 30.000 Fransa da ise 28.000 olarak ifade edilmiştir (Neuman ve Guterman, 2013).

Yirmi birinci yüzyıla doğru evde eğitim uygulamaları çeşitli ölkelerde önemli ölçüde artarak nitelikli biçime geldiği görölmektedir. Bu büyümenin kanıtı, İngiltere de ebeveynlerin evde eğitim almak istemeleri durumunda eğitim mevzuatında değişiklikler yapılarak evde eğitim hizmetinin verilmesi gösterilebilir (Davis, 2011). İngiltere’deki evde eğitim hizmetleri 1944 yılında çıkarılan 1944 Eğitim Yasası tarafından başlatılmıştır. 1990 yıllarda ise İngiltere’de evde eğitim ile ilgili bir dizi çalışmalar parlamento da gündeme gelmeye başlamıştır (Gillard, 2011; Meighan, 1997). İngiltere’de 2000 yıllarının başlarında kronik hastalığı veya çeşitli hastalıkları olan çocukların eğitimi için yeterli donanım oluşmasına büyük çaba harcandığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, ebeveynler çocuklarının evde eğitim almalarını isteyebilir ve evde eğitimi seçtikleri durumlarda, uzman hemşirelerden oluşan ekipler aracılığıyla hizmet sağlanabilir. Daha önceden de belirtildiği gibi, İngiltere’de yaklaşık 80.000 çocuk için evde eğitim hizmeti sağlandığı görölmektedir (Badman, 2009). Ülkede kronik hastalıklı veya engeli olan çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için ‘Çocuk ve Aile Yasası’ çıkartılmıştır (Children and Families Act , 2014) Almanya ve Hollanda da okula devam zorunludur ve bazı özel durumlar dışında evde eğitime kanunen ve sınırlı biçimde izin verilmektedir. Bu ölkelerde çocukların herhangi bir engel durumundan dolayı okula devam edemeyecek olmasına dikkat edilmektedir (Blok ve Karsten, 2011). Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Avustralya evde eğitim uygulamalarını alternatif bir eğitim sistemi olarak düzenlemiştir ve her geçen gün bu ölkelerde evde eğitim hizmetlerine istek artmaktadır (Thomas ve Lowe, 2002).

Avusturya’da şiddetli kronik hastalığı olan çocuklar için okul dersleri evde eğitim ya da hastanede eğitim yoluyla verilmektedir. Ülkede bu tür uygulamalar özel gereksinimli çocuklar için özel öğretmenler aracılığıyla sağlanmaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler bu şekilde eğitim sistemi içerisinde yer almaktadır. Bölgede ağır engelli çocuklar için özel okullar da bulunmaktadır. Avusturya’da evde eğitim alan ailelere erken müdahale uzmanları aracılığıyla yardım sağlanmaktadır. Ayrıca evde eğitim alan çocukların ebeveynleri için aile eğitim hizmetleri de sunulmaktadır. Avusturya yasaları, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesinin 26. maddesine dayanmaktadır. Çocuklar çoğunlukla her bölgenin normal eğitim sistemine entegre edilmiştir. Almanya’da 16 federal eyalette federal yasa ve özel yasalar bulunmaktadır. Buna "Empfehlungen zum Förderschwerpunkt Unterrichtskranker Schülerinnen und Schüler (1998)" denir. Özel gereksinimli bireyler için evde eğitim hizmetleri bu yasalarla güvence altına alınmıştır. Norveç’teki kanunlar Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yasasının 26. maddesine dayanmaktadır. Çocuklar genel eğitim sistemine dâhil edilir. Belediye, tüm vatandaşlarım, eğitim, sağlık ve sosyal bakımı için çocuğa yönelik tüm

servislerden sorumludur. Özel gereksinimli öğrenciler için evde eğitim hizmetleri verilmektedir. Tam zamanlı özel eğitim öğretmeni olsalar bile haftada birkaç kez evde eğitim almak isteyen öğrenciye eğitim verebilir (Glenn, 2005).

Portekiz, Avrupa Birliği ve uluslararası düzeyde yayınlanan kurallar çerçevesinde bütünleştirici bir politika izlemektedir. Okul yaşındaki birçok özel gereksinimli, kronik hastalıklı ya da birden fazla engeli olan çocuklar devlet okulu sisteminde Özel Destek Birimleri aracılığıyla eğitime katılabilmektedir. Ülkede kronik hastalığı veya engeli olan çocukların ihtiyaçları 3/2008 yasasına göre karşılanmaktadır (Diário da República, 2008). İspanya’da şiddetli kronik hastalığı, uzun süreli hastalığı veya travmatik yaralanması olan çocuklar evde eğitim alabilir. Buna "Servicios de Apoyo Educativo Domiciliario" (evde eğitim destek hizmetleri) denmektedir. İspanya da özel eğitim kanun maddesine ebeveynler evde ders seçebilir. Ancak uygulamak için tıbbi rapor gereklidir. Hizmetler farklı disiplinlerden gelen öğretmenler tarafından yürütülmektedir. İspanya da evde eğitim hizmetleri kanun maddesi tarafından güvence altına alınmıştır (Comunidad Autónoma, 2012).

Türkiye’de evde eğitim hizmetleri evde eğitim hizmeti vermek üzere seçilen öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin eğitim ihtiyaçları göz önüne alınarak okul öncesi, sınıf ve branş öğretmenleri de görevlendirilebilmektedir. Evde eğitim öğrencisinin başarı durumunun değerlendirilmesinde kayıtlı olduğu okuldaki normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı şekilde yapılmaktadır. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı geliştirme birimi tarafından bireyin kendi performansına uygun olarak bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlanmaktadır. Evde eğitim sürecinde ebeveynlerin bilgilendirilmesi, desteklenmesi ve eğitimin her aşamasında katılımının sağlanması hedeflenmektedir. Bireyin evde eğitim alması gereken durumların ortadan kalkması durumunda evde eğitime son verilmektedir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2012). Ancak Türkiye’de evde eğitim hizmetinden yararlanan özel gereksinimli öğrencilerin eğitimine yönelik ebeveynlerin görüşleriyle ilgili sınırlı araştırmaların olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu araştırma evde eğitim hizmetinden yararlanan özel gereksinimli öğrencilerin ebeveynlerinin görüş ve önerilerinin anlaşılmasında önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de evde eğitim hizmetlerinin ebeveyn görüşlerine göre incelenmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

1. Evde eğitimle ilgili resmi kurum ve kuruluşlardan bilgilendirmelerin sağlanmasıyla ilgili ebeveyn görüşlerinin ortaya çıkarılması,
2. Evde eğitim başvuru sürecinde ve sonrasında karşılaşılan güçlüklerin ebeveyn görüşlerine göre ortaya çıkarılması,
3. Evde eğitim sürecinde görevlendirilen öğretmenler hakkında ebeveyn görüşlerinin ortaya çıkarılmasını
4. Evde eğitim sürecinde sağlanan sosyal desteklerle ilgili ebeveyn görüşlerinin ortaya çıkarılmasını,
5. Evde eğitimin çocuk üzerindeki katkılarıyla ilgili ebeveyn görüşlerinin ortaya çıkarılmasını,
6. Evde eğitime destek olabilmek için ebeveynlerin ne tür aktivite ve programlara katılmayı istedikleriyle ilgili ebeveyn görüşlerinin ortaya çıkarılmasını
7. Evde eğitimle ilgili ebeveyn önerilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarına, veri toplama sürecine ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Çünkü özel eğitim araştırmalarında, özellikle bireylerin (öğrenci, öğretmen, aile) belirli bir konuda (program, yöntem, teknik) görüşlerini değerlendiren araştırmalarda nitel araştırma yöntemleri kullanılmalıdır (Hegarty, 1985). İnsan davranışlarını inceleyen ve sosyal dünyayı ve insan davranışını açıklamaya çalışan sosyal bilimciler, çoğunlukla nitel araştırma yöntemlerini de kullanmayı tercih etmektedirler. Nitel araştırma, sosyal dünyayı anlamının yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi ve sosyal dünya anlayışının yorumlanması için kullanılır (Maykut ve Morehouse, 1994).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, araştırmanın amacına uygun olarak evde eğitim gören öğrencilerin ebeveynlerinden oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde temel kriter velilerin çocuklarının evde eğitim hizmeti alıyor olmasıdır. Bu kritere uygun olarak 20 anne ve baba ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacılar, konu ve problem bildirimini nedeniyle belirlenen ölçütlere göre çalışma grubunu oluşturmuşlardır (Mertens ve McLaughlin, 2004). Büyüköztürk’ün de (2011) ifade ettiği gibi, araştırmada daha derinlemesine bilgi edinmek için, çalışma grubu amaçlı örneklemeğe göre belirlenmiştir.

Tablo 1.*Evde Eğitim Hizmeti Alan Çocukların Ebeveynlerine Ait Demografik Bilgiler*

Katılımcılar	Yaş	Eğitim Seviyesi							Gelir Düzeyi					
		26-30	31-35	36-45	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Yüksek Lisans	Geliri yok	1000-2500	2500-3500	3500-5000	5000üzeri
Anne	N	6	10	4	2	4	12	2		10	6	4		
	%	%30	%50	%20	%10	%20	%60	%10		%50	%30	%20		
Baba	N	6	6	8	2	2	12	4			4	2	14	
	%	%30	%30	%40	%10	%10	%60	%20			%20	%10	%70	

Tablo 1.'de görüldüğü gibi görüşme yapılan annelerin yarısı (10: %50) 31-35 yaş aralığını oluşturmaktadır. Annelerden bir kısmı (6: %30) 26-30 yaş aralığını oluştururken bir kısmı ise (4: %20) 36-45 yaş aralığını oluşturmaktadır. Annelerin yarısından fazlası (12: %60) lise mezunuyken iki anne ilkököl, dört anne ortaokul, iki anne ise üniversite mezunudur. Annelerin yarısı (10: %50) çalışmamaktadır. Altı annenin gelir düzeyi 1000-2500 TL arasıyken dört annenin geliri aylık 2500-3500 arasındadır. Babaların yaş durumu incelendiğinde (6: %30) 26-30 yaş aralığında, (6: %30) 31-35 yaş aralığında (8: %40) 36-45 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Babaların yarısından fazlası (12: %60) lise mezunuyken iki baba ilkököl, iki baba ortaokul, dört baba ise üniversite mezunudur. Babaların büyük çoğunluğunun (14: %70) geliri 3500-5000 arasında seyretmektedir. İki babanın aylık geliri 2500-3500 arasındayken dört babanın aylık geliri 1000-2500 arasındadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, evde eğitim hizmetleriyle ilgili ebeveyn görüşleri hakkında veri toplamak için kullanılmıştır. Cohen, Manion ve Morrison (2007) belirtildiği gibi, görüşme, açıkça yönlendirme, dikkatli dinleme, etkili rehberlik etme ve katılımcıya duygularını özgürce ifade etmelerini sağlamıştır. Yarı yapılandırılmış bir görüşme tekniğini seçmenin nedenlerinden biri, görüşülen velilerle doğrudan sözlü ilişkiler kurma fırsatının olmasıdır. Ayrıca, görüşme tekniğinin birçok faydası vardır örneğin, yarı yapılandırılmış görüşmeler okuryazar olmayanlar da dâhil olmak üzere neredeyse herkes için pratiktir, ayrıntılı bilgi edinme, gözlem yapma ve katılımcıya sorular sorma gibi fırsatları da sağlar (Karasar, 2005; Sağlamer, 1975). Aşağıda, yarı yapılandırılmış görüşme formunun geliştirilmesi ve araştırmada kullanılması süreci ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

1. Ebeveynle birlikte yapılması için alt boyutlarla ilgili yedi kategoriden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.
2. Edinilen bilgiler çerçevesinde, her sorunun içeriğini ve içeriğini yansıtan bazı hatırlatmalar geliştirildi. Örneğin, bireylere yönelik sağlanan sosyal destek yerine gezi, piknik, tiyatro vb. şeklinde açıklamalara gidilmiştir.
3. Hazırlanan mülakat formu nitel araştırmalarda deneyimli iki uzmana gönderilmiştir ve gerekli değişiklikler yapılmıştır.
4. Araştırmada kullanılan form son uzman tavsiyeleri ile şekillendirilmiştir. Mülakat soruları bu önerilerin ışığında yeniden yazılmıştır.
5. Görüşme formundaki sorular üç ebeveyn uygulananmış ve ebeveynler için anlaşılması zor olan ifadeler revize edilmiştir. Örneğin, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde geçen özel gereksinimli birey kavramının açıklaması yapılmıştır.
6. Görüşme formu, ana araştırmada kullanılacak şekilde sonuçlandırılmıştır.

Bu çalışmada hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarında; evde eğitim hizmetleri konusunda ebeveynlerin görüşleri hakkında açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Buna ek olarak, görüşme formlarının başında, cinsiyet, özel gereksinimli çocuğun yaşı, evde eğitim süresi ve evde eğitim süreciyle ilgili tablolara yer verilmiştir. Araştırmada öğrencilere ve ebeveynlere yönelik hazırlanan kişisel bilgi formuyla birlikte aşağıdaki görüşme sorularına yer verilmiştir.

1. Evde eğitimle ilgili resmi kurum ve kuruluşlardan bilgilendirmelerin sağlanmasıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?
2. Evde eğitim başvuru sürecinde ve sonrasında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
3. Evde eğitim sürecinde görevlendirilen öğretmenler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
4. Evde eğitim sürecinde sağlanan sosyal desteklerle ilgili düşünceleriniz nelerdir?
5. Evde eğitimin çocuğunuz üzerindeki katkılarıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir?
6. Evde eğitime destek olabilmek için ne tür aktivite ve programlara katılmak isterseniz?
7. Evde eğitimle ilgili önerileriniz nelerdir?

Veri Toplama Süreci

Veri toplama işlemi sırasında araştırmacı tarafından tasarlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Görüşme öncesinde görüşmeye katılan ebeveynlerin isimlerinin hiçbir yerde kullanılmayacağını ve araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı ifade edilmiştir. Buna ek olarak, ses kayıtlarının yapılacağı bildirilmiş ve izin alınmıştır. Mülakatlar Mart-Mayıs 2017 tarihi içerisinde evde eğitim hizmetinden yararlanan ebeveynlerin hafta içi uygun olduğu

zaman dilimi içerisinde arzularına uygun olarak evlerinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler 52- 74 dakika aralığında gerçekleşmiştir.

Verilerin Analizi

İçerik Analizi Tekniği, nitel araştırmalarda verilerin analizi için kullanılan tekniklerden biridir. İçerik Analizi Tekniğini kullanarak yapılan bu araştırma, içeriksel özelliklere odaklanmaktadır. Bu yüzden kelimelerin ötesinde yoğun bir dil çalışmasının sonucu olan nitel içerik analizi, metni kurulu kategoriler aracılığıyla sınıflandırma fırsatları sağlamıştır. Görüşmeye katılanların düşüncelerini ortaya çıkarmak ve anlamak için kullanılan içerik analizi tekniği aslında, bir metnin öznel incelemesi olarak nitelendirilmektedir. Nitel içerik analizi, elde edilen verilerin tematik kodlamasını yapan bir araştırma metodolojisi olması nedeniyle de sistematik sınıflandırmanın temelini oluşturmuştur (Kondracki, Wellman ve Amudso, 2002). Bu nedenle, bu çalışmada elde edilen verilerin analizi İçerik Analizi Tekniği ile yapılmıştır. Robert ve Bouillaget (1995) içerik analizini farklı metinlerin içeriğini kendini doğrudan okumaya vermeyen temel öğelerini sınıflandırmak ve kendi içerisinde yorumlamak maksadıyla yöntemsel, sistematik, objektif ve nicel olarak incelenmesi olarak tanımlamaktadır.

Balcı (2010) ise içerik analizini sözlü ve yazılı kaynakların sistemli ve açık talimatlara uygun olarak kodlanıp sayısal olarak ifade edilmesi şeklinde tanımlamaktadır. Araştırmada evde eğitim hizmetinden yararlanan özel gereksinimli bireylerin ebeveynlerinin karşılaştıkları güçlükler, yetersizliklere, uygulamalara, ebeveynlerin ihtiyaç duydukları desteklere ve önerilere ebeveyn görüşleri doğrultusunda derinlemesine değerlendirme imkânı sağlanmasından ötürü içerik analizine yer verilmiştir. Bu çalışmada içerik analizi, görüşme verilerin analizi için kullanılmıştır. Görüşmeler tamamlandıktan sonra formdaki metinler ve ses kayıtları tekrar incelenmiştir. Dikkatle okunarak temel kavramlar kodlanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki benzerlik oranı verilerin güvenilirliği açısından bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Baltacı, 2017). Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin güvenilirlik analizi için Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik analizi formülünden yararlanılmıştır.

$$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş birliği sayısı}}{\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}} \times 100$$

Farklı kodlayıcılar görüşme formundan elde edilen kodlarla ilgili olarak 25koddan görüş birliği sağlarken, 4 koddan görüş ayrılığı yaşamışlardır. Ardından veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Dolayısıyla araştırma başlığına uyan alt başlıklar belirlenmiştir. Bu bağlamda ele alınan veriler alt başlıklara bölünerek bulgular bölümünde sistematik ve ayrıntılı bir şekilde tablolarda sunulmuştur. Elde edilen kod sayıları formülde yerine konulduğunda; Görüşme güvenilirliği = $25 \div (25+4) \times 100 = \%86$ olarak ortaya çıkmaktadır. İç tutarlılığı gösteren ve yüzdelik ifade ile belirtilen bu sayının $\%80$ 'in üzerinde olması gerekmektedir (Patton, 2002). Dolayısıyla görüşme verilerinin güvenilir olduğu anlaşılmaktadır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde evde eğitim hizmeti alan çocukların kişisel bilgilerine, ebeveyn durumu ile ilgili bilgilere, evde eğitim hizmeti ile ilgili temel sorulara ve evde eğitimle ilgili genel görüş ve önerilere yer verilmiştir.

Tablo 2.

Evde eğitimden yararlanan öğrencilere ait demografik bilgiler

Katılımcılar	Yaş		Cinsiyet			Sınıf Düzeyi			Eğitim Seviyesi			Engel Durumu			Evde Eğitim Aldığı Dersler					
	6-8	9-11	12-15	16-20	Erkek	Kız	1. Kademe	2. Kademe	3. Kademe	Altında	Aynı seviye	Üstünde	Görme	İşitme	Zihinsel	Ortopedik	Süreğen	Türkçe	Matematik	Tüm dersler
N	8	6	6	10	10	12	8	6	10	4	4	6	4	6						20
%	40	30	30	50	50	60	40		30	50	20	20	30	20	30					%100

Tablo 2.’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmı (8: %40) 5-8 yaş aralığında, bir kısmı (6: %30) 9-11 yaş aralığında bir kısmı ise (6: %30) 12-15 yaş grubu arasındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı (10: %50) kız diğer yarısı (10: %50) erkektir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (12: %60) Kademe I’de öğrenim görmektedir. Diğer kısmı (8: %40) ise kademe 2’de öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim gördüğü seviyeye bakıldığında katılımcıların yarısı (10: %50) normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı seviyede, 6 öğrenci seviyenin altında 4 öğrenci ise normal seviyenin üstünde eğitim almaktadır. Evde eğitim hizmeti alan öğrenciler sağlık sorunları yönüyle incelendiğinde (4: %20) görme engelli (6: %30) zihinsel engelli, (4: %20) ortopedik engelli, (6: %30) ise süreğen hastalıklı öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerden hiçbirinin başka engel durumu bulunmamaktadır. Evde eğitim alan öğrencilerin tamamı tüm derslerden eğitim almaktadır.

Tablo 3.*Evde eğitim hizmeti alana öğrencilerin sağlık durumuna ilişkin bilgiler*

Katılımcılar	Bağımsız Hareket Edebilme		Konuşabilme Durumu		İletişim Kurabilme Durumu			İhtiyaç Duyulan Destekler		Hastane Kontrollerinin Sıklığı								
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Psikolojik	Sosyal	Akademik	Her gün	Haftada bir	İki haftada bir	Ayda bir	Altı ayda bir	Yılda bir	Daha fazla	
N	8	12	20		20			18	14	20				8	4		4	4
%	%40	%60	%100		%100			%90	%70	%100				%40	%20		%20	%20

Tablo 3 incelendiğinde evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin büyük bir kısmı (12: %60) bağımsız hareket edememektedir. Kalan kısmı ise (8: %40) bağımsız hareket edebilmektedir. Çocukların tamamı (20: %100) konuşabilmektedir. Yine çocukların tamamı (20: %100) arkadaşları ve aile bireyleriyle iletişim kurabilmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (18: %90) sağlık sorunları sebebiyle çocuklarının psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Öğrencilerden ikisi ise herhangi bir psikolojik desteğe ihtiyaç duymamaktadır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu (18: %90) çocuklarının psikolojik desteğe ihtiyacı olduğunu belirtirken tamamı (20: %100) akademik desteğe, (14: %70)'si ise sosyal desteğe ihtiyaç duymaktadır. Evde eğitim hizmeti alan çocuklardan bir kısmı (8: %40) ayda bir, bir kısmı (4: %20) 6 ayda bir, bir kısmı (4: %20) yılda bir kalanı ise (4: %20) daha sıklıkla hastane kontrollerine gitmektedir.

Tablo 4.*Evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin aile durumu*

Katılımcılar	Evde Yaşayan Kişi Sayısı					Anne-Baba Birlikte Durumu		Öğrencinin Kimle Birlikte Yaşadığı		Annenin Çalışma Durumu		Babannin Çalışma Durumu		Evde Eğitim Gören Çocuk Dışında Çocukların Olma Durumu				Öğrencinin Kendisine Ait Odasının Bulunma Durumu	
	3 birey	4 birey	5 birey	Diğer	Birlikte	Boşanmış	Anne -baba	Anne Baba	Çalışan	Çalışmayan	Çalışan	Çalışmayan	1 çocuk	2 çocuk	3 çocuk	4 çocuk	Hayır	Evet	Hayır
N	4	10	6	20		20			4	16	20		12	4			4	12	8
%	%20	%50	%30	%100		%100			%20	%80	%100		%60	%20			%20	%60	%40

Tablo 4.'te görüldüğü gibi ailelerin yarısının (10: %50) 4 kişilik bir aileyken, bir kısmı (4: %20) üç kişilik, bir kısmı (6: %30) beş kişilik bir ailedir. Ankete katılan ailelerin tamamı (20: %100) birlikte yaşamaktadır. Ayrıca evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin tamamı (20: %100) anne ve babasıyla birlikte yaşamaktadır. Annelerin büyük bir kısmı (16: %80) çalışmamaktadır. Geriye kalan küçük bir kısmı ise (4: %20) çalışmaktadır. Evde eğitim alan çocukların babalarının tamamı (20: %100) çalışmaktadır. Ebeveynlerin çoğunluğunun (12: %60) evde eğitim gören çocuk dışında 1 çocukları daha bulunmaktadır. Bir kısmının (4: %20) 2 çocuğu, bir kısmının ise (4: %20) başka çocukları bulunmamaktadır. Ankete katılan çocukların çoğunluğunun (12: %60) evlerinde ayrı odaları bulunmaktadır. Kalan kısmının ise (4: %40) evlerinde ayrı odaları bulunmamaktadır.

Tablo 5.*Evde eğitim uygulamasıyla ilgili temel sorular*

Katılımcılar	MEB Evde Eğitim Yönergesi Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu			Evde Eğitime Başlamadan Önce Okuldan Bilgi Edinebilme Durumu			Evde Eğitime Başlamadan Önce RAM'dan Bilgi Edinebilme Durumu			Ebeveynlerin Evde Eğitimden Haftada Kaç Saat Yararlanabileceğini Bilme Durumu		
	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır
N	20			16	2	2	18	2		20		
%	%100			%80	%10	%10	%90	%10		%100		

Tablo 5.’te görüldüğü gibi ebeveynlerin tamamı (20: %100) Millî Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) evde eğitim yönergesi hakkında bilgi sahibidir. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu (16: %80) evde eğitime başlamadan önce okuldan bilgi edinmişlerdir. İki kişi (2: %10) kısmen bilgi edinirken iki kişi (2: %10) bilgi edinmemiştir. Yine ebeveynlerin büyük çoğunluğu (18: %90) evde eğitime başlamadan önce Rehberlik Araştırma Merkezinden (RAM) bilgi edinirken iki kişi (2: %10) kısmen bilgi edinmiştir. Ebeveynlerin tamamı (20: %100) çocuklarının evde eğitim kararıyla haftada kaç saat ders alabileceklerini bilmektedir.

Tablo 6.*Evde eğitim uygulamasıyla ilgili temel sorular*

Katılımcılar	Evde Eğitim Başvuru sürecinde okulun yardım etme durumu			Başvuru sürecinde RAM'ın öğrenciyi takip durumu			Evde Eğitim Kararı Alma Süreci Sorunsuz Tamamlanma durumu			Evde eğitimin sorunsuz şekilde başlama durumu			Materyal (Kitap, defter, ders araç-gereçleri) konusunda problem yaşanma durumu		
	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır
N	16	2		18	2		18	2		10	6	2	14	4	2
%	%80	%100		%90	%10		%90	%10		%50	%30	%10	%70	%20	%10

Tablo 6.’da görüldüğü gibi ebeveynlerin büyük bir çoğunluğuna (16: %80) evde eğitim sürecinde okul yardımcı olmuştur. İki ebeveyn (2: %10) kısmen yardımcı olurken iki ebeveyn ise (2: %10) okul yardımcı olmamıştır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğunun (18: %90) evde eğitime başvuru sürecini RAM yakından takip etmiştir. Yalnızca iki ebeveynin (2: %19) evde eğitime başvuru sürecini RAM kısmen takip ettiği görülmektedir. Çalışmaya katılan ebeveynin tamamına yakını (18: %90) evde eğitim kararı alma sürecinin sorunsuz bir şekilde tamamlanırken sadece iki ebeveynin (2: %10) evde eğitim kararı alma sürecinin sorunsuz bir şekilde tamamlanmadığı görülmektedir. Ebeveynlerin yarısı için (10: %50) evde eğitim süreci sorunsuz bir şekilde başlamıştır. Ebeveynlerin bir kısmın (8: %40) evde eğitim karar alma sürecinde kısmen sorunlar yaşamışken 2 ebeveynin (2: %10) evde eğitime başlama sürecinde sorunlar yaşandığı görülmektedir. Ebeveynlerin büyük bir çoğunluğu (14: %70) evde eğitim sırasında materyal (kitap, defter, ders araç gereçleri) temin etme konusunda problemler yaşamıştır. Küçük bir kısmı (4: %20) materyal temin etmede kısmen problemler yaşarken 2 ebeveynin (2: %10) bu konuda problem yaşamadığı görülmektedir.

Tablo 7.*Evde eğitim uygulamasıyla ilgili temel sorular*

Katılımcılar	Öğretmen İle İlgili Problem Yaşanma Durumu			Çocuktan Kaynaklı Problem Yaşanma Durumu			Evde Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi			Evde Eğitim Sürecinde Sorun Yaşandıysa Nedenleri				
	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Kısmen	Hayır	Başarılı bir şekilde devam ediyor	Sorunlar bir şekilde devam ediyor.	Yarıda kesildi	MEB kaynaklı	Öğretmenden kaynaklı	Öğrenciden kaynaklı	Materyal eksikliğinden	Diğer
N	2	4	14	4	4	12	18	1	1		6	6	14	
%	%10	%20	%70	%20	%20	%60	%90	%5	%5		%30	%30	%70	

Tablo 7. incelendiğinde ebeveynlerin büyük çoğunluğu (14: %70) evde eğitim sırasında öğretmenlerle ilgili problemler yaşamadığı görülmektedir. Ebeveynlerin küçük bir kısmı (4: %20) evde eğitim sırasında öğretmenle ilgili kısmen problemler yaşamıştır. Kalan iki ebeveyn ise (2: %10) evde eğitim sırasında öğretmenle ilgili problemler yaşamıştır. Ebeveynlerin yarısından fazlası (6: %60) evde eğitim sırasında çocuktan kaynaklı problemler yaşamıştır. Küçük bir kısmı (4: %20) çocuktan kaynaklı kısmen problemler yaşarken, yine az bir kısmının (4: %20) çocuktan kaynaklı sıkıntılar yaşadığı ortaya çıkmıştır. Ankete katılan ebeveynlerin büyük bir kısmı (18: %90) evde eğitim sürecinin başarılı bir şekilde devam ettiğini belirtmiştir. Bir ebeveyn (1: %5) sorunlu şekilde devam ettiğini, bir ebeveyn ise (1: %5) yarıda kesildiğini belirtmiştir. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu (14: %70) evde eğitim sürecinde yaşanan sorunların nedeninin materyal eksikliğinden kaynaklı sorunların yaşandığını belirtirken az bir kısmı (6: %30) yaşanan sorunların nedeninin öğrenciden kaynaklı olduğunu belirtmiştir. Yine ebeveynlerden bir kısmı için (6: %30) evde eğitim sürecinde yaşanan sorunların nedeninin öğretmen kaynaklı olduğu görülmektedir.

Tablo 8.
Evde eğitim uygulamasıyla ilgili temel sorular

Katılımcılar	Evde eğitim için görevlendirilen öğretmen			İhtiyaç duyulan branşlarda öğretmen görevlendirilme durumu			Öğretmenlerin derslere düzenli katılma durumu			Öğretmenin evde eğitime motive olma durumu		Öğretmenle iletişim problemi yaşanma durumu				
	Kendi sınıf öğretmeni	Farklı sınıf öğretmeni	Branş öğretmeni	Diğer	Evet	Kısmen	Hayır	Evet	Hayır	Kısmen	Evet	Hayır	Kısmen	Evet	Hayır	Kısmen
N	16	4	4	4	10	6	16	2	2	16	4	4	16			
%	%80	%20	%20	%20	%50	%30	%80	%10	%10	%80	%20	%20	%80			

Tablo 8. incelendiğinde evde eğitim sürecinde çoğunluk olarak (16: %80) farklı sınıf öğretmenlerinin görevlendirilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Evde eğitim sürecinde branş öğretmenlerinin de (4: %20) öğretmen olarak görevlendirildiği görülmektedir. Ebeveynlerin yarısı (10: %50) çocuğun ihtiyaç duyduğu branşlarda öğretmenlerin kısmen görevlendirildiğini belirtmiştir. Ebeveynlerden bir kısmı (4: %20) görevlendirildiğini belirtirken bir kısmı ise (6: %30) görevlendirilmediğini belirtmiştir. Evde eğitim sürecinde öğretmenlerin ders saatleri sürecinde derslere düzenli katıldığı (16: %80) görülmekle birlikte, öğretmenlerden ikisinin (2: %10) kısmen düzenli derslere katıldığı ortaya çıkarken, ikisinin ise (2: %10) derslere düzenli katılmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çoğunluğunun (8: %80) eğitim için istekli ve motive olmuş tavırlar sergilediği görülürken, az bir kısmının (4: %20) kısmen istekli ve motive olmuş halde eğitime katıldığı belirtilmiştir. Yine öğretmenlerin çoğunluğuyla (16: %80) evde eğitim sürecinde iletişim problemi yaşanmadığı, az bir kısmıyla (4: %20) kısmen iletişim problemlerinin yaşandığı görülmektedir.

Tablo 9.
Evde eğitim uygulamasıyla ilgili temel güçlükler

Katılımcılar	Öğretmenin yeterlik durumu		Öğretmenlerin yetersiz olduğu alanlar							Sağlanan sosyal destekler			
	Evet	Hayır	Kısmen	Derse hazırlıksız gelmesi	Tüm derslere düzenli katılımaması	Gerekli materyalleri hazırlamaması	Öğrenci ve veliyle etkili iletişim kurmaması	Diğerleri	Gezi	Piknik	Tiyatro	Sinema	Diğer
N	4	16	1	1	2	2	2	20	16	8			
%	%20	%80	%5	%5	%10	%10	%10	%100	%80	%40			

Tablo 9.'da görüldüğü gibi ebeveynlerin büyük bir çoğunluğu (16: %80) öğretmenlerin öğrencilerin eğitiminde yetersiz kaldığını düşünmemektedir. Ebeveynlerin küçük bir kısmı (4: %20) öğretmenlerinin çocuklarının eğitiminde yetersiz kaldığını düşünmektedir. Öğretmenlerin çocuklarının eğitimi için yetersiz kaldığını düşünen velilerden biri (2: %10) öğretmenin gerekli materyali hazırlamadığını belirtirken, ebeveynlerden ikisi (2: %10) öğrenci ve veliyle iletişimde yetersizliklerinin bulunduğunu, ebeveynlerden biri (1: %5) derslere hazırlıksız geldiğini biri ise (1: %5) düzenli katılmadığını belirtmiştir. Evde eğitim alan çocukların tamamının (20: %100) gezi programlarıyla sosyal destek sağlandığı, öğrencilerin büyük bir kısmına (16: %80) piknik aktiviteleriyle sosyal destek sağlandığı ve yarıya yakınının (8: %40) tiyatrolara katılımları sağlanarak sosyal destek sağlanmıştır.

Tablo 10.*Evde eğitim uygulamasıyla ilgili genel görüş ve öneriler*

Katılımcılar	Evde eğitim uygulamasının sağlık sorunu olan çocuğum için uygun			Evde eğitimin çocuğumun başarısına katkısı oldu			Öğretmenler ihtiyaçlara cevap verdi			İhtiyaç duyduğumuz materyallere kolayca erişebildik			Alınan eğitimle okuldaki eksiklikleri kapatma durumu.		
	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar
N	20			20			16	4		4	16		16	2	2
%	%100			%100			%80	%20		%20	%80		%80	%10	%10

Tablo 10. incelendiğinde ebeveynlerin tamamı (20: %100) evde eğitim uygulamasının sağlık sorunları olan çocuklar için iyi olduğunu düşünmektedir. Yine ebeveynlerin tamamı (20: %100) evde eğitim uygulamasının çocuğumun başarısına katkı sağladığını düşünmektedir. Ebeveynlerin büyük bir çoğunluğu (16: %80) öğretmenlerin ihtiyaçlara cevap veren nitelikte olduğunu düşünürken küçük bir kısmı (4: %20) bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu (16: %80) ihtiyaç duyulan materyallere kolayla erişilemediğini belirtirken, küçük bir kısmı (4: %20) bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu (16: %80) çocuklarının almış olduğu eğitimle okuldaki eksikliklerini kapattığını belirtirken, 2 aile (2: %10) eksikliklerini kapatma konusunda kararsız olduğunu, 2 ebeveyn ise (2: %10) aldığı eğitimle okuldaki eksikliklerini kapatamadığını belirtmiştir.

Tablo 11.*Evde eğitim uygulamasıyla ilgili genel görüş ve öneriler*

Katılımcılar	Çocuğum aldığı eğitimle okul sınavlarına/temel sınavlara hazırlanabildi			Evde eğitimle ilgili seminer ve programlara katılmak isterim			Evde eğitim hakkında bilgi edinmek için sosyal ağlara katılmak isterim.			Evde eğitim sürecinde öğretmene destek olmak isterim			Evde eğitim sürecinde çocuğuma psikolojik olarak nasıl destek sağlayacağımı biliyorum		
	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar	Katılanlar	Kararsızlar	Katılmayanlar
N	16	2	2	20			20			20			10	16	4
%	%80	%10	%10	%100			%100			%100			%50	%80	%20

Tablo 11. incelendiğinde ebeveynlerin büyük bir çoğunluğu (16: %80) çocuklarının aldığı eğitimle okul sınavlarına/temel sınavlara hazırlanabildiğini düşünmektedir. İki ebeveyn (2: %10) kararsız olduğunu belirtirken iki ebeveyn ise (2: %10) hazırlanamadığını düşünmektedir. Ankete katılan ebeveynlerin tamamı (20: %100) evde eğitim hakkında daha çok bilgi edinmek için sosyal ağlara katılmak istemektedir. Yine görüşme yapılan ebeveynlerin tamamı (20: %100) evde eğitim sürecinde öğretmen desteğine ek olarak kendisi destek olmak istemektedir. Bazı ebeveynler evde eğitim sürecinde çocuklarına psikolojik olarak nasıl destek olacaklarını bilirken (10: %50), bazılarının (16: %80) bu konuda kararsız olduğu görülmektedir. 4 ebeveyn ise (4: %20) nasıl destek olacağını bilmemektedir.

TARTIŞMA

Araştırma bulguları incelendiğinde, evde eğitim hizmetinin öğrenciler için uygun olduğu ve öğrencilerin akademik becerilerine katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Geçmiş araştırmalara bakıldığında benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Evde eğitim yararlanan çocukların sosyal ve akademik gelişimiyle ilgili Medin (2000) tarafından yapılan araştırmada evde eğitime katılan öğrencilerin toplumdan ayrılmadığı ve akademik becerilerde gelişmeler sağlandığı belirtilmektedir. Aynı araştırmada ebeveynler evde eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilerin akademik becerilerini güçlendirmeye çalıştığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte evde eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilerin güçlü benlik saygılarının olduğu ifade edilmektedir. Evde eğitimin özellikle özel gereksinimli öğrencilerden okula devam etmesinde de güçlük yaşayanlar için en iyi tercih olduğu belirtilmektedir. Peker ve Taş (2017) tarafından yapılan bir araştırma sonunda, Türkiye’de, çeşitli sağlık sorunları nedeniyle okula devam edemeyen bireylerin, İl Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunun belirlediği ders saati süresince evde eğitim uygulamasından yararlanarak akademik gelişimlerine devam ettiği belirtilmektedir. Yine yapılan araştırma sonuçlarında çocuğum evde eğitim hizmetinden yararlanan ebeveynler; evde eğitim hizmetlerinin çocuklarının akademik gelişimlerine katkısı olduğunu ifade edilmektedir. Ayrıca

araştırmalarda evde eğitimin çocuklar için uygun ve faydalı uygulamalar içerdiği ve okula gitme şansı olmayan özel gereksinimli öğrenciler için evde eğitimin önemli bir fırsat olduğu vurgulanmaktadır (Aslan, 2017; Çalışoğlu ve Aslan, 2017; Isenberg, 2007; Cook ve arkadaşları, 2013).

Bununla birlikte, Molsbie'nin de (1996) belirttiği gibi ister evde ister okulda olsun ister akademik, isterse de sosyal, ideolojik veya dini nedenlerle olsun, çocuklarına en iyi eğitimi sağlamak için pratik ve gerekli bir seçenek olarak evde eğitime başvuran ebeveynler de bulunmaktadır. Çünkü son zamanlarda yapılan araştırmalar, evde eğitimin genellikle çocuklara üstün bir akademik eğitim sağladığını ve bu nedenle "pratik bir gereklilik" olabileceğini göstermektedir (Hagen, 2011). Chang, Gould ve Meuse (2011) tarafından yapılan bir araştırmada da anne-baba geliri, annelerin ve babaların eğitim seviyelerini hesaba kattıktan sonra, yapılandırılmış öğrenme ortamları olan evde eğitimden yararlanan öğrencilere Woodcock-Johnson Başarı Testi' uygulanmış ve bu öğrencilerin tüm alt boyutlardan yüksek ortalama puanları kazandığı görülmüştür. Bu şekilde evde eğitim uygulamalarının öğrencilerin akademik becerilerini yüksek derecede geliştirdiği anlaşılmıştır. Yine Molsbie (1996) tarafından görüşme, gözlem verilerine dayanılarak yapılan bir araştırmada, evde eğitim alan öğrencilerden bazıları, normal okullara devam eden akranlarından akademik yönden daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır. Cheng ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan çalışmada, evde eğitimin özel gereksinimli öğrencilere akademik yönden hizmet etmek için potansiyel olarak yararlı bir seçenek olduğu vurgulanmaktadır.

Araştırma sonucunda evde eğitim sürecinde ebeveynlerin çocuklarına nasıl psikolojik destek sağlayacaklarını bilemedikleri, psikolojik desteğe ihtiyaç duydukları ve evde eğitim süreciyle ilgili bilgi gereksinimlerinin oldukları ortaya çıkmıştır. Geçmiş araştırmalarda benzer bulgulara rastlanmaktadır. Sucuoğlu (1995) yapmış olduğu çalışma sonucunda ebeveynlerin büyük bir kısmının evde eğitimle ilgili bilgi gereksinimlerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda annelerin benzer özellikte çocuğu olan ebeveynler hakkında yazılı materyal okuma gereksinimi; babaların ise kendi çocuklarına bazı becerileri öğretebilmekle ilgili bilgi gereksinimleri olduğu ortaya çıkmıştır. Er (2006) yapmış olduğu araştırmada evde eğitim alan özel gereksinimli bireylerin hastalık süreci içerisinde hastalık ve tedaviyle ilgili bilgi gereksinimlerinin giderilmesi gerektiği, ebeveyn ve evde eğitim hizmeti alan özel gereksinimli bireylere yönelik psikolojik desteğin sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Yine Ulutaş ve Demir'e (2007) göre evde eğitim hizmetlerinden toplumsal amaca hizmet edebilmesi adına öğretmen ve ebeveynlerin evde eğitimle ilgili eğitim almaları ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında bilgilendirmelerin sağlanması gerekmektedir.

Araştırma sonucunda evde eğitim sürecinde öğrenci ve veli ile etkili iletişim sağlamakta güçlük çeken öğretmenlerin yer aldığı görülmektedir. Geçmişte benzer araştırma bulgularına rastlandığı görülmektedir. Susam ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan bir araştırmada evde eğitimde görevli olan öğretmenlerin çoğunlukla derslerinde yüksek motivasyonlu olduğu ancak öğretmenlerin derslerinde isteksiz olduğunda öğrencilerinin de bu durumdan olumsuz etkilendiği ve dolayısıyla öğrenciyle öğretmen arasında çeşitli güçlüklerin yaşandığı anlaşılmıştır. Araştırma sonucunda ebeveynlerin evde eğitim sürecinde ihtiyaç duyulan materyallere kolayca erişemediği anlaşılmıştır. Susam ve arkadaşları (2019) yapmış oldukları araştırmada evde eğitim uygulamasının fiziki ortam açısından özel gereksinimli öğrenciler için dezavantajlı olması, öğrencinin yeterli düzeyde ders materyallerinden yararlanılmaması gibi çeşitli eksiklerin olduğu vurgulanmaktadır. Yine Kirk ve Winthrop'a (2006) göre evde eğitim hizmetlerinden yararlanan öğrencilerin öğretim ortamında ihtiyaç duyulan temel araçların olmaması nedeniyle çeşitli güçlüklerin yaşandığı vurgulanmaktadır. Yine araştırma sonucunda evde eğitimden yararlanan özel gereksinimli bireylerin ebeveynleri evde eğitim sürecinde piknik ve tiyatro gibi çeşitli sosyal aktivitelerin düzenlendiğini ancak bu aktivitelerin evde eğitim alan çocuklarının toplumla kaynaşabilmeleri açısından yetersiz olduğu vurgulanmaktadır (Medlin, 2013; Kirk ve Winthrop, 2006). Susam ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Araştırma sonucunda öğrencilerin genel eğitim ve özel eğitim okullarındaki akranlarından uzak kalmaları nedeniyle evde eğitimden olumsuz etkilendikleri bu nedenle öğrenmelerinde aktivitelerin ve çeşitliliğin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Araştırma sonucunda evde eğitim hizmetinde görev alan öğretmenlerin büyük kısmının branş öğretmenleri olmadığı ortaya çıkmıştır. Geçmiş araştırmalarda benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Pretti ve arkadaşları (1998) tarafından yapılan araştırmada evde eğitim hizmeti verebilmek için istekli olan ve duyuşsal açıdan güdülenen öğretmenlerin değil daha çok alanında uzman özel eğitimle ilgili bilgi ve tecrübesi olan öğretmenlerin katılması gerektiği ifade edilmektedir (Akt: Arslan,2015). Yine araştırmadan ortaya çıkan bulgular incelendiğinde, evde eğitim hizmetinin sorunsuz şekilde başladığı ve sorunsuz şekilde sonuçlandığı ve ebeveynlerin evde eğitimden memnun oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin evde eğitim hizmetiyle ilgili kendilerini sorumlu hissettiği belirtilmektedir. Geçmiş araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Yıldırım ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan bir araştırma, evde eğitim hizmeti alan öğrencilerin evde eğitim hizmetlerinin düzenli devam ettiği, bu hizmetlerle öğrencilerin sosyal ve akademik becerilerinin geliştiği, öğretmenlerin evde eğitim sürecinden memnun olduğu ortaya çıkmıştır. Yine aynı araştırmada öğretmenlere göre, evde eğitim hizmetlerinin faydalı olduğu ortaya çıkmıştır. Aslan (2017) tarafından yapılan araştırma sonucunda evde eğitimin yönetmeliğe uygun olarak sorunsuz şekilde devam ettiği, öğrenciler için fırsat eşitliği sağladığı ve bu şekilde özel gereksinimli bireylerin yaşamdan kopmalarına engel olduğu açıklanmaktadır.

Araştırmada ortaya çıkan bulgular incelendiğinde, evde eğitim hizmetlerinin öğrencilerin sosyal gelişimlerine daha fazla katkı sağlaması gerektiği ortaya çıkmıştır. Yıldırım ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan bir araştırma da benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Öğrencilerin sosyalleşmesine de imkân sağlanması gerektiği, ders sürelerini artırma ve öğrencilerin sosyalleşmesine yönelik ders çeşitliliğini artırma gibi çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte evde eğitim sürecinde öğrencilerin sosyal gelişimlerine yönelik personel ve ebeveynlerin gerekli iş birliğini sağlaması ve bununla ilgili özel birimlerin kurulması gerektiği belirtilmiştir. Yine Peker ve Taş (2017) tarafından yapılan bir araştırmada evde eğitim hizmetleri öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimleri üzerinde olumlu etkisi olduğu, ancak bu öğrencilerin sosyal gelişim açısından yeterli olmadığı

belirtilmektedir. Dolayısıyla geçmiş araştırma sonuçları incelendiğinde bu araştırmayla ilgili benzer bulguların yer aldığı görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

1. Ebeveynlerin evde eğitim hizmetlerinden memnun oldukları ve çocuklarının gelişimleri açısından evde eğitimin önemli olduğu görülmektedir.
2. Ebeveynlerinin evde eğitim uygulamalarıyla ilgili bilgi gereksinimlerinin olduğu ortaya çıkmıştır.
3. Evde eğitim sürecinde derslere katılan branş öğretmen sayısının az olması nedeniyle bazı derslere branş öğretmenlerin katılmadıkları görülmektedir.
4. Akranlarıyla aynı akademik düzeyde, bu düzeyin altında ve akademik düzeyi akranlarına göre üst seviyede evde eğitimden yararlanan öğrenciler bulunmaktadır. Evde eğitim gören öğrencilerin bir kısmının akademik başarısının düşük olmasının sebebi, bu öğrencilerin derslere yönelik yetersiz motivasyona sahip olması, öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim güçlüğü ve evde eğitim hizmetlerinde branş öğretmenlerinin yetersizliğinin önemli rol oynadığı görülmektedir.
5. Katılımcıların çoğu, evde eğitim hizmetlerinin yalnızca öğrencinin akademik yönünün geliştirilmesine yönelik değil, aynı zamanda okula devam edemeyen öğrencilerin sosyal yönlerinin desteklenmesi gerektiği görüşlerine sahiptirler.
6. Katılımcıların büyük çoğunluğunun materyal yetersizliği veya sınırlılığından şikâyetçi oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca engelli gruplarına göre materyallerin yeterli düzeyde karşılanmadığı görülmektedir.
7. Evde eğitim hizmetlerine katılan ebeveynler genel olarak bu hizmeti almaktan memnuniyet duymaktadır, ancak sosyal haklar açısından daha fazla desteklenmek istedikleri araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Öneriler

1. Evde eğitime katılan öğretmenlerin yol giderleri daha fazla desteklenerek yeterli sayıda branş öğretmenlerinin görev alması sağlanabilir.
2. Evde eğitim hizmetlerinden sorumlu yöneticilerin, öğrencilerin gereksinim ve ihtiyaçları detaylı şekilde incelenmeli ve buna uygun materyal temin etme çalışmalarına gidilmelidir.
3. Evde eğitime katılan öğretmenlere yönelik özel eğitim ve özel gereksinimli bireyler hakkında bilgilendirmeler sağlanmalı ve öğretmenlerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar desteklenmelidir.
4. Evde eğitim hizmeti alan öğrenciler; kayıt yaptırdıkları okulun yöneticileri, öğretmenleri ve öğrencileri tarafından normal sınıflarda öğrenim gören öğrencilerle birçok ortak etkinlikte buluşmaları sağlanmalıdır.
5. Evde eğitimden yararlanan öğrenci ebeveynlerinin eğitime daha fazla katılımında bulunmalarının sağlanması amacıyla sosyal destek sağlanmalıdır.
6. Evde eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilere ve ebeveynlerine yönelik uzmanlar aracılığıyla psikolojik destek sağlanmalıdır.
7. Evde eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilere ve ebeveynlere yönelik evde eğitim hakkında bilgilendirici toplantılar ve seminerler gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Apple, M. W. (2000) The cultural politics of home schooling. *Peabody, Journal of Educational Research*. (75) 1, pp. 256-271
- Arslan, Y. (2015). Türkiye’de kitlesel bir eğitim topluluğu: gezerek özel eğitim hizmeti veren öğretmenler ve sorunları (Batman örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(4), 139-153.
- Badman, G. (2009). Report to the Secretary of State on the Review of Elective Home Education in England
- Birkan, B. (2002). Erken özel eğitim hizmetleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. (3) 2, 99-109.
- Blok, H. & Karsten, S. (2011). Inspection of Home Education in European Countries. *European Journal of Education*, (40) 1, pp.138-152.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Chang, S.,Gould, O. N., & Meuse, R. E. (2011). The impact of schooling on academic achievement: Evidence from home school and traditionally school students. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue canadienne des sciences du comportement*, 1-8.
- Cheng, A. Tuchman, S. & Wolf, P.J. (2016) Homeschool Parents and Satisfaction with Special Education Services, *Journal of School Choice*, 10:3, 381-398, DOI: 10.1080/15582159.2016.1202076
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education* (6th Edition). New York: Routledge.
- Çalışoğlu, M. ve Aslan, A. (2017). The views of teachers about home education services. *Journal of Education and Practice*, 8(24).

- Davis, A. (2011). *Evaluation of Homeschooling, Distance Learning*; Greenwich (8) 2, 29-35
- Dumas, T. K., Gates, S., ve Schwarzer, D. R. (2010). *Evidence for homeschooling: Constitutional analysis in light of social science research*. Widener Law Review, 16, 63-87.
- Gillard, D. (2011). *Education in England a brief history of our schools*, History docs articles
- Glenn, C. L. (2005): *Homeschooling and Compulsory State Schooling*. In: Cooper, B. S. (ed): Home Schooling in Full View. IAP. Greenwich.
- Hagen, T. (2011). Safe, just, and smart: Home education as an essential option for families in Albania and around the world. *Social Studies*, 5(2), 77-84.
- Hegarty, S. (1985). Qualitative Research: Introduction. S. Hegarty, & P. Evans içinde, *Research and Evaluation Methods in Special Education: Quantitative and Qualitative Techniques in Case Study Work*. Oxford.
- Hsieh H.-F. & Shannon S. (2005) Three approach esto qualitative content analysis. *Qualitative Health Research* 15, 1277- 1288.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd.Şti.
- Kirk, J. & Winthrop, R. (2006). Home-based schooling: Access to quality education for afghan girls, *Journal of Education for International Development*, (2), 2.
- Kondracki, N. L., Wellman, N. S., & Amudson, D. R. (2002). Content analysis: Review of methods and their applications in nutrition education. *Journal of Nutrition Education and Behavior* (34), 224-230.
- Maykut, P., & Morehouse, R. (1994). *Beginning Qualitative Research: A Philosophical and Practical Guide (Teachers' Library)*. London: Falmer.
- Medin, R. G. (2000) Home schooling and the question of socialization. *Peabody Journal of Education*. (75) 1
- Medlin, R. G. (2013). Homeschooling and the question of socialization revisited. *Peabody Journal of Education*, 88(3), 284-297.
- Meighan, R. (1997) *The Next Learning System: And Why Home-schoolers are Trailblazers*. Nottingham Educational Heretics Press.
- Mertens, D. M., and McLaughlin, J. A. (2004). *Research and Evaluation Methods in Special Education*. California: Corwin Press.
- Molsbie, R.G. (1996). *Science achievement as a criterion for judging the effectiveness of Home Schooling, Christian Schooling and Public Schooling*. Doctoral Dissertation University of Southern Mississippi. ProQuest Dissertations and Theses
- Neuman, A. & Guterman, O. (2017). Structured and unstructured homeschooling: a proposal for broadening the taxonomy, *Cambridge Journal of Education*.
- Neuman, A. & Guterman, O. (2013). *Home schooling: The ultimate form of parental involvement in their children's education*. Paper presented at the 1st international conference on Family, Education and Media in a Diverse Society. Jerusalem, Israel.
- Peker, E.A. & Taş, E. (2017). Evde eğitim uygulaması üzerine bir durum çalışması, evde fen eğitimi, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, (9) 2, 139-174.
- Ray, B.D. (2015). *Research Fact on Homeschooling*, National Home Education Research Institute (NHERI) 1 (3)
- Sağlamer, E. (1975). *Eğitimde teftiş teknikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Susam, B., Demir, M. K., & Şahin, Ç. (2019). Evde Eğitim Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 163-171.
- Taşdan, M. & Demir, Ö. (2010). Alternatif Bir Eğitim Modeli Olarak Ev Okulu. *Educational Sciences and Practice*, 9 (18), 81-99
- Thomas A. & Lowe J (2002). *Educating your child at home*. London: Continuum.
- Ulutaşdemir, N. (2007). Engelli Çocukların Eğitimi, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2 (5), (s:119-130).
- Yıldırım, N., Talas, S., Yazıcı, L., Nural, H., Çelebi, İ., Çetin, K., Acet, Ö., Pelitli, Ü. & Çaylak, M. (2015). Evde Eğitim Alan Öğrencilerin Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi (Tokat İli Örneği), *Eğitim kuram ve uygulama araştırmaları dergisi*, (1) 1

İNTERNETTEN YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Bauman, K.J. (2001) Home Schooling in the United States: Trends and Characteristics. Population Division, <http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0053>, Erişim Tarihi: 31.07.2018
- Basham, P., Merrifield, J. ve Hepburn, C.R (2007). Home schooling from the extreme to the mainstream. Canada: The Fraser Institute. <http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0053>, Erişim Tarihi: 31.07.2018
- Brainerd, L. W., Sobanski, J. Ve Winegardner, R. (2002) Basic Skills or home schooling. New York: Learning Express. <http://www.learnatest.com/LearningExpressEBooks/download.cfm?b=1576853950&CFID=11332069&CFTOKEN=e85e76858482c2-E02C2DF7-BCDF-04A2B71D21CCD13D388C>, Erişim Tarihi: 31.07.2018

- Children and Families Act, (2014). <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/6/contents/enacted> Erişim tarihi 26.07.2017
- Comunidad Autónoma, (2012). <http://www.borm.es/borm/documento?obj=anu&id=546099>, Erişim tarihi 26.07.2017
- Cook, K. B., Bennett, K. E., Lane, J. D. Ve Mataras, T. K. (2013). Beyond the brick walls: Homeschooling students with special needs. <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/pders/article/view/12997/19394> Erişim tarihi: 22.02.2018
- Diário da República, 1.ª série N.º 4 -7 de Janeiro de (2008). <https://dre.pt/application/file/386935>, Erişim Tarihi: 26.07.2017
- Empfehlungen zum Förder schwerpunkt Unterricht kranker Schülerinnen und Schüle (1998). https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/veroeffentlichungen_beschluesse/1998/1998_03_20-Empfehlung-Foerderschwerpunkt-krank-Schueler.pdf, Erişim Tarihi: 17.08.2018
- Isenberg, E. J. (2007). *What have we learned about homeschooling?*
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01619560701312996?needAccess=true> Erişim tarihi: 17.02.2018
- İngiltere Eğitim Yasası, (1997). <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/44/contents>, 7, Erişim Tarihi: 27.07.2017
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2580_0.htm, Erişim Tarihi: 16.08.2018
- Özel Eğitim Hizmetler Yönetmeliği (2012),
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_2012_10.pdf, Erişim Tarihi: 27.07.2017
- Sucuoğlu, B. (1995). *Özrümlü çocuğa sahip olan anne-babaların gereksinimlerinin belirlenmesi*
<https://www.ejmanager.com/mnstemps/46/46-1365057003.pdf>, Erişim Tarihi: 17.08.2018